

παράστασιν τοῦ νέου ἔργου «Relache». Λέγεται — δὲν ἡμ πορῶ νὰ τὸ βεβχιώσω — δτὶ ὁ τακίς εἰπεν εἰς τὸν φιλόμουσον θεατὴν δτὶ τὸ ἔργον αὐτὸ τὸ βλέπουν μόνον οἱ τζαμπατζῆδες. Ἀλλὰ καὶ τὴν λέξιν ἣν προνηφέρει «Τζαμπατζῆδε τῆς ὄποιας τόσου συχνὴ χρῆσις παρ᾽ ἥμεν γίνεται, διὰ νὰ τὴν ἀνακλύψωμεν πρέπει νὰ πορτοζῷωμεν εἰς τὴν λέξιν Επιτρέ.

Διὰ τὴν λέξιν maillet ὁ ἰδιος συγγραφεὺς μετὰ τὴν ἔκδοσιν ἐπληροφορήθη δτὶ ὁ Ἀθήναιος τὸ ὄνομάζει εἰς Εγέσταρκον. Ἀλλ᾽ εἶνε λέξις κακόνχιος καὶ δὲν θὰ εἴνε εὔκολον νὰ καθιερωθῇ εἰς τὸ θέατρον, μολονότι ἀποδίδει πιστῶς τὸ μαγιό.

Μία ἄλλη παράλειψις ὅμως, εἰδικῶς διὰ τὸν κ. Λάσκαρην, εἶνε ἀσυγχώρητος. Ἡ λέξις καλλαμπούσι, τῆς ὄποιας γίνεται συχνότατα μὲν χρῆσις ὑπ᾽ αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ εἰς τὰς κωμῳδίας καὶ εἰς τὰ παρασκηνια.

Παρατηροῦμεν δτὶ ἐνῷ ὑπάρχουν εἰς τὴν Γαλλικὴν λέξεις τὰς ὄποιας κατ᾽ ἀνάγκην μεταχειρίζόμεθα, ώς πλακέρ, ρόλος, μπίζ, μπιζάρω, κασέ (χμοιβὴ εἰς δώρισμένας περιστάτεις) καὶ ἄλλαι, ὑπάρχουν εἰς τὴν Γαλλικὴν πλεισταὶ δσαι Ἑλληνικῆς καταγωγῆς, ώς αἱ λέξεις dialogue, drame-mime, rapsodie, cothorne, cithare, mystere, musique, critique, thymelé, theatre, chorege (χορηγός), ago-

nothèque, episode, pseudonyme, protagone, dithyrambe, acroama, scene, corde, (χόρδα), monologue κ. λ. π.

Ὑπάρχουν τέλος Γαλλικαὶ λέξεις τὰς ὄποιας οὐδὲν λόγος ὑπάρχει νὰ μεταχειρίζομεθα διότι ἔχομεν Ἑλληνικὰ κατηλληλοτάτας, ώς λ. χ. δημιουργία (creation) φαντασμαγορία (fée-rerie), προφρά (diction), ιμποθήκη (vestiae-ρ.), ὑπερφόνοι καὶ ἔξωσις (galerie) κ. λ. π.

Διὰ τοὺς ἡθοποιούς μας τοὺς μὴ γνωρίζοντας τὴν Γαλλικὴν — πόσοι ἄρα γε τὴν γνωρίζουν; — ἀποβάνει ἵσως τὸ Λεξικὸν δυσχρηστον. Ἐν δὲν ἔκδοσει καὶ ἐφ᾽ ὅσον δὲν ἐκδίδεται Ἑλληνικὸν θεατρικὸν λεξικὸν, ἀποβάνει ἀπαραίτητον ἐν λεξιλόγιον ἐν τέλει ἐλληνικὸν μὲ τὰς ἀντιστοίχους Γαλλικὰς λέξεις, εἰς ἃς δύναται τις νὰ προστεξῃ διὰ τὴν ἐρμηνείαν.

Ἐν πάσῃ περιπτώσει, ἡ ἐργασία τοῦ κ. Λάσκαρη είνε εύσυνείδητος, μελετηρά, δημιουργικὴ δσον ἀφορᾶ τὴν Ἑλληνικὴν διατύπωσιν. Εἴθε νὰ εῖχομεν δμοια Λεξικὰ καὶ διὰ τὰς ἄλλας ἐκδηλώσεις τῆς πνευματικῆς ζωῆς, ίδιως εἰς τὴν λογοτεχνίαν. Εἶνε τὸ Λεξικόν του συμβολὴ ἀξία πολλοῦ λόγου εἰς τὴν θεατρικὴν κίνησιν καὶ δδηγός πολύτιμος διὰ τοὺς ἀσχολουμένους ἡ δπωξδηποτε ἐνδιαφερομένους καὶ διὰ τὸ ξένον καὶ διὰ τὸ Ἑλληνικὸν θέατρον.

Δ. Κ.

X P O N I K A

Αἱ Τουρκικαὶ ἀρχαὶ ὑπέδειξαν εἰς τὰ Πατριαρχεῖαν ἡ πατοτοιχισθὴ ὁ ἐπὶ τῆς προσόψεως τοῦ Πατριαρχικοῦ υκοῦ τοῦ Ἀγ. Γεωργίου δικέφλοις δετός, δὲπ' αἰώνων ἐντειχισμένος. Τὸ γεγονός θεωρεῖται ως ἔνδειξις τῶν φιλεἰρηνικῶν σχέσεων μεταξὺ τῶν δύο ἀπ' αἰώνων ἔχθρων. Πολὺ μᾶς συγκινεῖ ἡ φιλοφρόνησις ἣν ἔδειξαν αἱ Τουρκικαὶ ἀρχαὶ. Ως συνέχεις δύναται νὰ θεωρηθῇ ἡ παῦσις Ἐλλ. ἐφημερίδων ἐν Κ) πόλει.

*

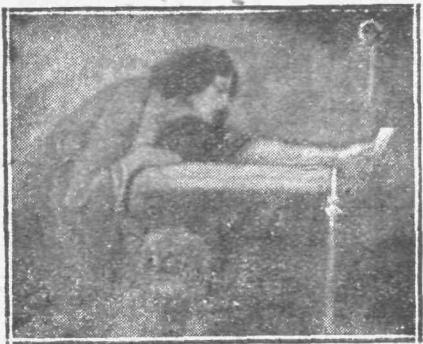
Διὰ τὸ τελευταῖον ὅμως ἡς μὴ παραπονούμεθα. Ἡ ίδική μας Ἐθνοσυνέκεντις ἀπεφάνη ὑπὲρ ἐπανεκδόσεως τῶν διατάγματος παυθεισῶν ἀντιπολιτευμένων ἔρημοίδων. Κατὰ τὴν ψηφοφορίαν 208 ἐψήρισαν ὑπὲρ τῆς ἐλευθεροτυπίας, 56 ἐναντίον. Εἰς τὴν ἐθνοσυνέκεντιν ὑπῆρχον καὶ 5 δημοσιογράφοι, ἐξ ὧν 2 ἐν ἐνεργείᾳ καὶ 3 ἐν διαθεσιμότητι. Ἐκ τούτων 1 μόνον, ὁ κ. Βελλιανίτης, ἐψήρισεν ὑπὲρ τῆς ἐπανεκδόσεως. Οἱ τέσσαρες ἀλλοι κατεψήφισαν: Είναι οἱ κ. κ. Βραχινός, Κουτούπης, Φραγκούδης καὶ Δουζίνης. Παραδίδομεν τὰ ὄνόματα τῶν κυρίων αὐτῶν εἰς τὴν ἀθηναϊκήν.

*

Παρατηροῦται μία τάσις ἐνίων λογοτεχνῶν δπως μετατρέπουν οἱ μὲν τὰ μυθιστορήματα τῶν εἰς δράματα, οἱ δὲ τὰ δράματα των εἰς μυθιστορήματα. Μὰς κάθηκαν αἱ δημοθέσιες; τόση στείρωσις ἐμπνεύσεως, διὰ νὰ καταφεύγουν εἰς τὴν κλίνην τοῦ Πρωκρούστου; Πότε νὰ διαβοῦν τὰ δράματα, διὰ νὰ προσθέτουν περιγραφὰς γύρω πάπτοὺς διαλόγους, πότε νὰ τὰ συμπιέζουν διὰ ἀντικαταστήσουν τὰς περιγραφὰς μὲ διαλόγους. Ἐνῷ μὲ μίαν νέαν δημόθεσιν θὰ ἡμ ποροῦσαν νὰ μᾶς εἰποῦν τόσα ώρατα πράγματα. Ἀλλὰ θὰ ἡμ ποροῦσαν; Ίδους ἡ ἀπορία, ἔπως ἔλεγε καὶ ὁ Ἀμλέτος.

*

Ἀπέθανεν ἐκ τρόμου ἐντὸς τοῦ αὐτοκινήτου του συγκρουσθέντος μὲ ἐν δίτροχον ὁ διευθυντὴς τῆς γειτονικῆς μου Ιονίου σχολῆς. Μοῦ ἔκαμεν ἐντύπωσιν ὁ ἔξαφνικὸς θάνατος τοῦ πλήρους ὑγείας λυκειάρχου, ἀλλ᾽ ὅχι διλιγωτέραν τὸ νεκρώσιμον του. Ὑπεγράφαντο τὰ τέκνα του φέροντα τὰ ὄνόματα: «Ηένη, Ηέρα, Θέμις, Θέτις, Ἀπόλλων, Ἐλλην.» Ολαὶ ἀρχαῖα, σύντομα, ἀκολουθοῦσαν κατὰ σειρὰν ἡλικίας μίαν ρυθμικὴν ἔκφρασιν. Καὶ δμως! Νὰ ἔχωμεν δύομάτα



Τὸ τάμμα



Ανάπαυσις

ἀρχαῖα τόσον ὥραια καὶ νὰ τὰ ἔχωμεν ἐν ἀγροτίκῃ. Καὶ κάτι χειρότερον. Νὰ προτιμῶμεν Φράγκικα ὄνοματα, νὰ δημιουργῶμεν δὲ ὑποκοριστικὰ τῶν χραῖσιν, δι' ὧν τὰ δυστυχίσμενα καταντοῦν ἁγνώριστα.

*

Κάποιος γεότευκτος ἀριστειοῦχος ἔγραψεν δὲ τοὺς εἶναι οἱ «μαίτροι» τοῦ νεοελληνικοῦ διηγήματος — Εενόπουλος, Βουτυρᾶς, Παφρούτης — καὶ δὲ οἱ νέοι ἡ τοὺς μιμοῦνται ἡ τοὺς ἀντιγράφουν. Οἱ νέοι ἔξεμάνησαν, ἀποκηρύξαντες τὸν τολμητίαν καὶ τὸν ἐν τῶν προστατευομένων του κομμουνιστὴν Παφρούτην. Νομίζομεν δικαίως. Διότι οἱ τρεῖς αὐτοὶ κύριοι ἀν εἴχαν τούλαχιστον γράψη ἔμμετεα καὶ μάιτρο μποροῦσαν νὰ ἡσαν, ἐνῷ τώρα εἶναι μόνον μέμειοι, ἔμμετροι δὲ τὸν ἀριθμόν.

*

Ἄγριώς δύο θεατρικοὶ συγγραφεῖς Συνδινός καὶ Λιδωρίκης — ἐπετέθησαν κατὰ τῶν μελῶν τῆς ἐπιτροπῆς τοῦ Ἀθερωφείου διαματικοῦ δικιγνωσμοῦ, οἱ ὄποιοι ἔχουν τὸ χάρισμα νὰ κρίνουν ἀπὸ τὸ σπίτι των τὰ ἐπὶ σκηνῆς παιζόμενα ἔργα. Καὶ ἐπειδὴ τὸ ἀσύρματον τηλέφωνον δὲν λειτουργεῖ παρ' ἡμῖν, φαίνεται ὅτι τὰ ἔργα τὰ βλέπουν στὸ ὄνειρο των καὶ τὰ κρίνουν. «Ο δεύτερος τῶν διαματικτοῦθέντων συγγραφέων γράφει ἐν ἀγχωκτήσει: «Καιεδὸς νὰ λείψουν τὰ ρουστρέια καὶ ἡ κλίνες καὶ αἱ κατὰ κκισούς πολιτικαὶ ἐπιφροταὶ διευθύνουσται τὸ τμῆμα τῶν Γραμμάτων καὶ Τεχνῶν στὸ ὑπουργεῖο τῆς Παιδείας».

*

Αἱ ἐκδόσεις νέων βιβλίων πολλαπλασιάζονται ἐπιφόρως. Γνωστός ἐκδοτικὸς οἶκος ἔξεδωκε τὰ ποιήματα τοῦ. . . Κλεάνθη — τοῦ φέροντος

τὸ ποιητικὸν ἐπώνυμον Ἀγαλματίδης, μετὰ τῆς εἰκόνος του καὶ βιογραφίας. Καὶ εἰς ἀνώτερα. Δὲν ἔγγωσθη μόνον ἐὰν ὁ ποιητὴς τοῦ «Θιδήρου» ἔχει βλέψεις ἐπὶ τοῦ Ἀριστείου.

*

Όμαδας νεαρῶν λογίων ἔξεδωκε περιοδικὸν μὲ τὸν μετονόμαντον τίτλον «Ἐμεῖς», εἰς τὸ ὄποιον γράφουν ἀποκλειστικὰ ἐκεῖνοι. Κατόπιν αὐτοῦ, ἀναμένεται ἡ ἔκδοσις περιοδικοῦ ἀπὸ ἀντιφρονοῦσαν ὄμάδα μὲ τὸν τίτλον «Σεῖς». «Ἐπειδὴ ὅμως ὅλοι αὐτοὶ εἶναι μαλλιάροι, δηλαδὴ ἀνορθόγραφοι, χρειάζεται προσοχὴ μήπως τὸ «Σεῖς» γραφῆ με ν.

*

Λενίν ὁ αύμοσταγής. Αττίλας τοῦ κομμουνισμοῦ, τὸν ὄποιον κατ ἔτος πέθαινεν τὰ τηλεγραφικὰ σύρμαστα καὶ ὁ ἀσύρματος, ἐπὶ τέλους ἀφῆκε τὴν τελευταίαν πνοήν, ἀφοῦ ἐβασανίσθη μένων καρφωμένος εἰς μίαν πολυθρόναν ἐπὶ μακρόν. Καὶ ὅταν τὸ παράλιτον σῶμα του ἐνεκρώθη, ἡθέλησαν νὰ τὸ ταρίχευσουν διὰ νὰ ἐκτεθῇ εἰς τὸ κοινόν, ἀφοῦ ὑπῆρχε ἀθέατον ὑπ' αὐτοῦ καθ' δλην τὴν τρομερατικὴν περίοδον τῆς δικτατορίας του. Ἀλλὰ ἡ Νέμεσις ἐκδικεῖται. Καὶ αὐτὴ ἡ ἐπιστήμη ἡρονήθη νὰ διατηρήσῃ τὸ σῶμα τοῦ αύμοσταγοῦς τυράννου· καὶ ἡ ταρίχευσις ἀπέτυχεν, ἡ δυσοσμία τῆς σήψεως διεχύθη καὶ ἐσπευσαν οἱ σύντροφοι του νὰ τὸ ἐνταφιάσουν. Οὔτε ταρίχευμένος δὲν ἡμπόρεσεν ὁ Λενίν γὰν παρεξῆ, μόλις τὸν ἀφῆκεν ἡ πνοή.

*

454. Δὲν εἶναι αὖτις ἀριθμὸς οὕτε ἐκλογικοῦ βιβλιαρίου, οὕτε αὐτοκινήτου· εἶναι ἀριθμὸς ὁ ὄποιος γλήγορα θὰ φέδη τὴν ἡμίσειαν χιλιάδων, ἀριθμὸς γεμάτος ποίησιν. Εἶναι ὁ ἀριθμὸς τῶν μέχρι τοῦδε γάμων τοῦ Λευκοῦ Σταύροῦ, γάμος.

δὲ Λευκοῦ Σταύρου σημαίνει ἀποκατάστασιν κόρης ὁρφανῆς; πολέμου ἢ προσφυγοπούλας ἀπροστατεύου, σημαίνει θεμελίωσιν μιᾶς νέας, τιμημένης οἰκογενείας. Ιδρυτής τοῦ Α. Σταύρου ἔνας ποιητής, πατριώτης καὶ φιλόνθρωπος, ὁ Σπύρος Ματσούκας, δοτις ἀν δὲν ἔχει γράψη 454 στίχους, εὐρίσκει δύμας τοὺς Μαικήνας ἀνακαλύπτει τὰς νύμφας καὶ τοὺς γχαμβρούς, ἐπιστρατεύει τοὺς ἵερες καὶ ὑπὸ τὰς εὐλογίας τῆς ἐκκλησίας μετουσιώνει τοὺς πατριωτικοὺς στίχους του εἰς γχαμήλια στέφανα. Ο Ματσούκας εἶνε διποιητέρος ἐμπνευσμένος ποιητής τῆς Ἑλλάδος. Κάθε του τετράστιχον καὶ μία ἀπελευθερωτικὴ τῶν σκλάβων βολὴ ἐν πολέμῳ,

καὶ ἔνας εὐλογημένος γάμος ἐν εἰρήνῃ, σκορπίζων χαρὸν καὶ παρηγορίαν εἰς θλιψμένας, ἀλλὰ τιμίας ψυχάς. Οιστρηλατήται καὶ ἔνωνει κεῖρας, ἐμπνέεται καὶ ἀντὶ νὰ καταστρώνῃ στίχους, στεφχώνει μὲ τ' ἀνθη τῆς πορτοκαλίσες ἀγνὰ μέτωπα παρθένων, ἃς ἐπληγέν ἄγοια ή Μοῖρα ἀλλὰ καὶ η ὄποια εῦρε ἔνα ἐπίφοβον ἀντίπαλον καὶ ἐκδικητήν: Τὸν Ματσούκαν.

Αἱ ποιητικαὶ του συλλογαὶ λέγονται «Νέα Γενεά» εἰς δύο τόμους «Ἀντιτοροπιλλικὸν» καὶ Πυροβολαρχία, καὶ «Λευκός σταύρος». Ποιὸς ποιητής ἔχει γράψη ώραιότερα ποιήματα;

Δ.Ι.Κ.

ΤΟ ΑΡΙΣΤΕΙΟΝ ΓΡΑΜΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΤΕΧΝΩΝ

Ἡ «Πινακοθήκη» ἐξέφερεν ἔμμαχο τῇ ἰδρύσει τοῦ Ἀριστείου τὴν γνώμην τῆς περὶ τοῦ θεσμοῦ, ἡτις καὶ ἀπεδείχθη ἐκ τῶν ὑστέρων πόσον ἥτο δρῦθή. Ἡ ἀπονομὴ ἔνδος Ἀριστείου δὲν ἔποτε λειέγχον Ελληνοδίκου ἐπιτροπῆς περὶ τῆς ἀξίας ἔνδος λογίου, ὡς ἐν τοῖς διαχωνισμοῖς, ἀλλὰ βρούσευσιν ἐργασίας εὐσυνειδήτου, μυχρᾶς, ἀνεγνωρισμένης. Ἀτομικαὶ προτιμήσεις ἢ γλωσσικαὶ πεποιθήσεις δὲν ἔπειρεν γὰρ λαμβάνωνται ὑπ' ὅψει. «Ἐπερπετε δὲ τὸ Ἀριστεῖον νὰ ἀπενέμετο αὐχὲν εἰς ἔνα κατ' ἔτος λογοτεχνην, ὡς ἀρχικῶς ὕδρισθο, διότι ὁ θάνατος, ἐν τῷ μεταξὺ θὰ ἐστέρει ὅχι ὀλίγους τῆς δρειλομένης τιμῆς, ἀλλὰ εἰς 20—30, τοὺς κορυφάριους καὶ τοὺς μᾶλλον διακριθέντας. Ἐπερπετε πρὸς τούτοις νὰ καθιερωθεῖται καὶ ἀριστεῖον β' τάξεως ἢ, καλύτερος, βρούσευον ἐνθαρρύνσεως διπερθούθη ἀπενέμετο ὑπὸ τῶν ἀριστειούχων εἰς τοὺς νεωτέρους, τοὺς περισσότερους διακριθέντας εἰς τὰ γορόματα καὶ τὰς τέχνας.

Πρὸς τούτοις, ὁ θεσμὸς ἔπειρεν νὰ περιελάμβανε καὶ ύλικὴν ἐνίσχυσιν τῶν λογοτεχνῶν καὶ καλλιτεχνῶν καὶ πρὸ παντὸς ἀπονομὴν, ὡς ἐπρότεινεν ἀλλοτε δι κ Δαμβέργης, συντάξεως εἰς τοὺς ἔχοντας τεσταράκωντας τὴν πνευματικὴν ἐργασίαν, μὴ ἔχοντας δὲ περιουσίαν διὰ νὰ ἡμιπορέσουν νὰ ζήσουν ἀξιοπεπῶ; εἰς τὰ γηρατεῖά των ἢ διανομὴν τούτων. Εἶνε γνωστὸν πῶ; ἔζησαν καὶ πῶς ἀπέθαννεντας Ηπαπαδιαμάντης, ἔνας Μαρτζώκης, ἔνας Μητσάκης, ἔνας Κονδύλας, πῶς ἀστηρεύει δι κ Μωρχίτιδης.

Ἄλλα καὶ περὶ ἀλλων ἀκόμη ἀναγκῶν ἔδει νὰ μεριμνήσῃ τὸ Κεράτος, ἰδρύσον τὸ Ἀριστεῖον. Περὶ ἰδρύσεως Ἐντευκτήριον μετὰ Βιβλιοθήκης, δημοσίᾳ δικτύῳ, θὰ ἐπληρωθεῖ δ' οὕτω ἐν κενόν, διὰ τὸ ὄποιον ἢ ἰδιωτικὴ πγωνοθευλία ἐπεδείχθη ἀνίσχυρος. «Ἐν ἐντευκτήριον θὰ ἔχονται

μεινεν ὡς ἀλεξικέραυνον τῶν προστοιόδων καὶ καυγάδων τῶν λογίων.

Οφείλομεν γὰρ ὁμοιογήσωμεν δτι ἡ ἀθρόα ἐπ' ἐσχάτων ἀπονομὴ τοῦ Ἀριστείου προεκάλεσε δικάιαν δυσφορίκην εἰς τοὺς παρ' ἡμῖν φιλολογικοὺς καὶ καλλιτεχνικοὺς κύκλους καὶ σφοδρὰς ἐπικρίσεις διότι παρελείφθησαν ὀνόματα ἀπολαύοντα μεγάλης ἐκτιμήσεως καὶ εἰς τὸν κόσμον τὸν φιλολογικὸν καὶ εἰς τὸν κοινωνικόν. Ἀπήχησιν τῆς δυσφορίας αὐτῆς ἀποτελεῖ ἡ κατωτέρω δημοσιευμένη διαχριτυρία. Παρ' δληη τὴν δριμύτητα αὐτῆς, ἡ «Πινακοθήκη» κεκηρυγμένη ὑπέρ τῆς ἐλευθερίκης τῆς γνώμης δταν μάλιστα αὐτη προέρχεται ἐκ χρήστου συνειδότος, τὴν δημοσιεύει, ὑπάρχουν ἀλλως τε ἐν αὐτῇ ἀντιλήψεις, αἱ διοπτικαὶ παρὰ τὴν ζωηρὰν ἴσως διατύπωσιν, ἐκπροσωποῦν τὴν γενικὴν ἐντύπωσιν, τὴν ἀρκετὰ ἐμφαντικῶς ἀλλως τε ἐκδηλωθεῖσαν.

·Η Διεύθυνσις

·Η διαδικὴ ἀπονομὴ τοῦ Ἀριστείου τῶν Γραμμάτων καὶ Τεχνῶν δι· «Ἐπαναστατικοῦ Διατάγματος», κατὰ παράδεισιν τοῦ Νόμου, διέζοντος δτι πρέπει ν' ἀποφαίνωνται οἱ παλαιοὶ Ἀριστειούχοι, ἐνεποίησε κατάπληξιν εἰς τὸν πνευματικὸν κόσμον.

Μίαν ὥραίκαν πρώιαν, ἀντιστάσεως μὴ οὔσης, ἐκολυθεὶ ποιήθη τὸ Ἀριστεῖον διανεμηθὲν ὑπὸ δύο δύο τμηματοχώδην εἰς τοὺς «ἡμετέρους», δηλαδὴ εἰς μαχλιαρούς ἔμμαχον δὲ καὶ Βενιζελικούς. Μόνον τὰ δύο αὐτὰ προσόντα ἐλήφθησαν ὑπ' ὅψει. ·Υφ' δλου τοῦ τύπου, ήμερησίου καὶ περιοδικοῦ, κατεκρίθη ἡ τοιχύτη ἀπονομὴ τοῦ Ἀριστείου, οἱ δὲ λόγοι καὶ καλλιτέχναι δριμύτατα ἀπεδοκίμασαν διὰ συνεντεύξεων αὐτήν, εἰς τρόπον ὥστε νὰ μειωθῇ ἡ ἀξία μιᾶς τιμητικῆς δικαρίσεως, ἡτις ἐπὶ ἀλλων βάσεων ἔπειρε